

PKK Terör Örgütünün İsveç Yapılanması: NATO Üyelik Süreci Üzerinden Bir Değerlendirme

PKK Terör Örgütünün İsveç Yapılanması: NATO Üyelik Süreci Üzerinden Bir Değerlendirme

Pınar YURT*

Büşra SÜLEYMANOĞLU**

ÖZET

1984 yılında Türkiye’de eylemlerine başlayan PKK terör örgütü zamanla genişleyerek Avrupa ülkelerinin birçoğunda örgütlenmeye başlamıştır. Etkili bir şekilde örgütlenen PKK Avrupalı devletlerinin ilgisini çekmiş ve kendine hem mali hem de siyasi anlamda destek bulmuştur. Bu ülkelerden birisi de İsveç’tir.

Yaşanan Rusya-Ukrayna savaşını tehdit olarak algılayan İsveç NATO üyeliği için adım atmıştır. Fakat İsveç’in bugüne kadar terör örgütlerine karşı yumuşak tavrı Türkiye’nin üyelik sürecine olumsuz bakmasına neden olmuştur. Bu çalışmada her iki devletin karşılıklı talepleri göz önüne alınarak İsveç’in üyelik talebi ve süreci değerlendirilecektir. Bu bağlamda makalede, PKK terör örgütünün İsveç’teki varlığı üzerinden İsveç’in NATO üyelik başvurusuna Türkiye’nin olumsuz bakmasının nedenleri ve dörtlü müzakere süreci incelenecektir. Yaşanan olaylar başlangıçtan günümüze geniş bir perspektiften ele alınacaktır. Konunun yerli, yabancı taraflı tarafsız gazeteler, makaleler, lider söylemleri ve sosyal medya verileri üzerinden analizi yapılacaktır. Bu kapsamda güncelliğini koruyan bir konu olması sebebiyle literatüre katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

GİRİŞ

Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkeren Kürdistan-PKK) olarak 1970’li yıllarda temelini oluşturmaya başlayan PKK 1984 yılından itibaren silahlı terör eylemlerine başlamıştır. PKK terör örgütü kurulduğu tarihten itibaren Türkiye ve çevresinde kanlı eylemler gerçekleştirmiştir. Etnik kimlik üzerine inşa edilmiş ayrılıkçı bir terör örgütü olan PKK zamanla faaliyetlerini genişletmeye başlamıştır. Türkiye’de yaşanan siyasi gelişmeler, teröre karşı izlenen politikalar, bölgede yaşanan gelişmeler PKK’nın faaliyetlerini kısıtlarken PKK farklı ülkelerde kendine yer bulmaya çalışmıştır (Çelik, 2019). Özellikle siyasal anlamda genişlemeyi hedefleyen PKK terör örgütü Avrupa’nın birçok ülkesinde örgütlenmeye başlamıştır. Avrupa’nın çoğu ülkesinde terör örgütü olarak kabul edilmesine rağmen geniş bir alana yayılmayı başarmıştır. Bunun sebebi ise Avrupalı devletlerin PKK’ya karşı yumuşak tutumu olmuştur. Türkiye’de ve bölgede yaşanan gelişmeler Kürt hareketlerinde yer alan çoğu kişinin Avrupa’ya gitmesine neden olmuştur. Avrupa’da hem çok sayıda Türk vatandaşının olması hem de PKK’nın faaliyetlerini yürütme açısından uygun şartların mevcuttur. Avrupa’nın tercih edilmesi açısından önemlidir (Özcan, 1999). Yaşanan bu gelişmeler Kürt kökenli insanların milliyetçilik duygularını artırırken bir yandan da kendi içlerinde bütünsel olmayı sağlamıştır (Sankaya, 2020). Bu durum Avrupa’da Kürt diasporasının gelişmesine de ön ayak olmuştur. Avrupa’nın genelinde etkili olan Kürt diasporasının en gelişmiş olduğu ülkelerden biri de İsveç’tir.

PKK, Avrupa örgütlenmesini sistematik olarak gerçekleştirmiştir ve bölgelere ayırıştır. İsveç ise İskandinavya olarak adlandırılan bölgede yer almaktadır (Özcan, 1999). İsveç’e Türkiye dahil birçok ülkeden kişiler siyasi sığınmacı olarak gitmiştir. Sivil toplum kuruluşları (STK) oluşturularak örgütlenmeler gerçekleştirilmiştir (Bayraklı vd., 2019). Oluşturulan bu kuruluşlar PKK’ya mali ve lojistik anlamda kaynak sağlamaktadır. Örgütlenmelerin bu kadar güçlü hale gelmesinde İsveç’in tutumu etkili olmuştur. Fakat 1980’li yıllarda PKK’nın kendi içerisinde yaşadığı ayrılıklar tasfiye sürecini başlatmıştır. Bu süreçte İsveç dahil pek çok Avrupa ülkesinde terör örgütü üyelerine yönelik infazlar düzenlenmiştir. Örnek olarak PKK terör örgütünün önemli isimlerinden olan Enver Ata ve Çetin Güngör’ün İsveç’te infaz edilmesi beklenmedik bir tepki yaratmıştır. İsveç hükümeti bu eylem karşısında bir dizi önlem almıştır. Bu önlemlerin en önemli PKK’nın terör örgütü olarak kabul edilmedi. Ancak PKK’ya karşı İsveç’in bu tutumu zamanla eski halini alacaktır.

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş PKK’nın bu bölgedeki etkinliğini tekrar artırmıştır. Türkiye’nin terör örgütü olarak kabul ettiği Demokratik Birlik Partisi-Halk Savunma Birlikleri (YPG/PYD) ise PKK’nın Suriye kolu olarak kabul edilmiştir. Bölgede yaşanan karışıklıklardan yararlanmak isteyen birçok devlet PYD/YPG’ye desteğini sürdürmüştür. İsveç de PKK/PYD’i açıktan destek veren ülkelerden olmuştur. Türkiye’nin Suriye politikası İsveç tarafından eleştirilmiş ve PKK, YPG ile olan tüm sorunlarında yalnız bırakılmıştır. Türkiye’nin sınır güvenliği gözmezdten gelmiştir. Rusya’nın Ukrayna’yı işgali ise bölgede tehdit olarak algılanmıştır. İsveç bu tehdide karşı Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (North Atlantic Treaty Organization-NATO)’ne üye olmayı çözüm olarak görmüştür. PKK’nın İsveç’te yapılanmasına göz yumulması, aranan birçok terör örgütü üyesini ülkede barındırılması, YPG’ye açıktan sağlanan destek bugün İsveç’in üyelik sürecinin sorgulanmasına neden olmuştur.

1. PKK’NIN İSVEÇ YAPILANMASI

PKK terör örgütü genel anlamda Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde ve Türkiye’nin sınır komşusu olan devletlerde örgütlenmeye başlamıştır. Avrupa gibi birçok yerde ise siyasi faaliyetlerini geliştirmek ve genişletmek için varlığını devam ettirmektedir (Kurum, 2017). Kürt nüfusunun olduğu yerlerde örgütlenme nedeni ise PKK’nın 1984 yılında kurulmasındaki ideolojik alt yapısının “Marksist-Leninist ve etnik ayrılıkçılık temelli bir ideolojiye sahip”(T.C. Dışişleri Bakanlığı, t.y.) olmasıdır. Burada bahsi geçen etnik ayrılıkçılığın Kürt kimliği üzerinden vurgulandığı ve bu etnik grubun tek temsilcisi olarak ortaya çıkmasından kaynaklanmaktadır. PKK Avrupa’yı siyasi hedeflerini gerçekleştirmek için kullanırken Türkiye, Irak, Suriye, İran gibi ülkeleri ise askeri hedeflerini uygulamak için kullanmaktadır. 1980 sonrası Türkiye’de yaşanan siyasi karşılıklar sonrası özellikle siyasi sığınmacı olarak Avrupa’nın birçok ülkesine Kürt kökenli insanların gittiği bilinmektedir (Bayraklı vd., 2019).

Sığınmacı olarak Avrupa’ya gidenler genel olarak PKK’nın faaliyetlerine gönüllü olarak katılan kişilerden oluşmaktadır (Yılmaz ve Tetik, 2020). 12 Eylül 1980 Darbesi birçok terör örgütü

üyesinin yurt dışına kaçmasına vesile olurken bir anlamda da fırsat yaratmıştır. Kürt sorununu Batı'ya duyurabilecekleri ve davalarının haklılığını savunabilecekleri bir ortam bulmuşlardır. Yalnızca Türkiye'de değil Orta Doğu coğrafyasında yaşanan karşılıklar da Kürtlerin Avrupa ülkelerine gitmelerinde etkili olmuştur. Irak'ta Saddam Hüseyin'in Kürtlere karşı gerçekleştirdiği eylemler Kürtlerin ülkelerini terk etmesine neden oldu. Böylelikle PKK terör örgütü Kürt nüfusunun bulunduğu Avrupa ülkelerinde örgütlenmeye başlamıştır (Çelik, 2019). Avrupalı devletler ise bu fırsatı Ortadoğu'da yaşanabilecek gelişmeler adına kullanabilmek için desteklemiştir (Özcan, 1999). Bu ülkelerden biri olan ve son zamanlarda gündemden immeyen ülkelerden biri de İsveç'tir. İsveç'in siyasi ve demokratik yapısı PKK'nın faaliyetlerini meşrulaştırabileceği bir alan yaratmıştır. İsveç, sosyo-politik açıdan PKK'nın örgütlenmesi ve siyasal eylemlerini gerçekleştirebileceği uygun bir ortama sahiptir. Bu yüzden PKK için İsveç, doğru değerlendirilebildiği sürece siyasal hedeflerini uluslararası kamuoyunu duyurabileceği bir ülke olacaktır. Nitekim bu konuda başarılı olunmuştur. İsveç'te olduğu gibi Avrupa'nın birçok yerinde PKK destekçileri ve siyasiler ortaya çıkmıştır. Hem siyasi hem de mali destek almıştır. Böylece PKK finansal olarak kendine yeni kaynaklar oluşturmuştur. PKK'ya verilen bu desteğin insan hakları boyutundan ziyade Türklerle karşı var olan öfkeye dayalı olduğu da doğrudur. PKK, Türkiye'nin en temel ulusal sorunlarından biridir. Türkiye dışında örgütlenmesi ise bu ülkelerin Türkiye'nin iç işlerini müdahil olacak zemini hazırlamıştır. Bundan dolayı İsveç gibi ülkeler PKK'ya desteklenmekten çekimlenmiştir. Türkiye gibi Kürt nüfusunun bulunduğu Irak, İran, Suriye gibi ülkelere de Avrupa'ya Kürt kökenli birçok insan gitmiştir. Önemli bir örnek olarak İran'dan 19 yaşında İsveç'e mülteci olarak giden ve şu an İsveç siyasetinde önemli bir konumdaki Amineh Kakabaveh'tir (Amineh Kakabaveh - vār röst i riksdagen, 2022).

Belirtmek gerekir ki PKK ile geçmiş olan birçok kişi İsveç'te önemli konumlarda yer almaktadır. İsveç'te ciddi bir Kürt diasporası hakim olmuştur (Sarıkaya, 2020). Kürt diasporası PKK'nın siyasi olarak şekillenmesinde ve Türkiye dışında Kürt nüfusunun olduğu yerlerde örgütlenmesinde etkili olmuştur. İsveç'in PKK çatısı altında örgütlenen kuruluşları gözden geçirmeye çalışırken İsveç'te örgütlenmelerin güçlü ve disiplinli olarak ülkede gelişmesine katkı sağlamıştır (Özcan, 1999).

Örgütlenmeler kurulan Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ile yasal olarak hızla devam ederken bunun yanı sıra yasal olmayan örgütlenmeler de meydana gelmiştir. Örgütlenmenin mihenk taşıma ise Kürt Kültür Merkezleri altında yasal olarak yapılanmalar oluştururken PKK'nın Kürt Diasporasının bir kısmını yönlendirmesi PKK'ya olan desteği artırmıştır (Yılmaz ve Tetik, 2020). STK'ların çoğunun İsveç hükümeti tarafından fonlandığını belirtmekte fayda vardır. İsveç, PKK'ya aslında bir terör örgütü olarak kabul etmekten ziyade siyasi çıkarlarını gerçekleştirmek için kullanacağı araç haline getirmiştir. İsveç'te yiminin üzerinde PKK destekli kuruluşlar mevcuttur (Hürriyet, 2008). Finansman kaynağını Avrupa ülkeleri oluşturmaktadır (Özcan, 1999). PKK, medya alanında da kısa zamanda ivme kazanmıştır. İsveç'te yayımlanmaya başlayan Nevruz TV, Ronahi TV, Aryen TV yayınlar düzenlenmeye başlamıştır (Bayraklı vd., 2019). Yayınlar genel olarak Türkiye aleyhinde ve PKK sempatisi üzerinden yapılmıştır. Yapılan propagandalar İsveç ve Türkiye arasında sorun yaratmıştır. Nevruz TV'nin PKK çizgisinde yayın yapması sonucu Türkiye'nin talebi üzerine İsveç'te yayınları kesilmiştir (Cumhuriyet, 2016, 13 Ekim).

İsveç'te ayrıca PKK'nın üst yönetiminin, PKK'ya muhalif olan kesimler ve PKK terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ın eşi Semire Öcalan da bulunmaktaydı. Fakat Abdullah Öcalan'ın 1983'te İsveç'e yaptığı sığınma talebi reddedilmişti. İsveç'teki bu siyasi yapıların PKK'nın kendi içinde yaşadığı tasfiye sürecinde işlediği infazların rahatça yapıldığı bir ortam haline gelmiştir. PKK'nın önemli propaganda araçlarından birisi olan Serxwebun gazetesinin 1996 yılında yayınlanan sayısında PKK içinde 1980'den itibaren görevden alınan kişilerin PKK'ya yönelik tutumlarının değiştiği, bunun üzerine tasfiyelerin başladığından bahsedilmektedir (Serxwebun, 1996, Haziran). Bu dönemde Avrupa'nın pek çok yerinde ve İsveç'te infazlar yaşanmaya başlamıştır. PKK'nın İsveç'teki önemli temsilcilerinden biri olan Enver Ata İsveç'in Uppsala kentinde 20 Haziran 1984 tarihinde infaz edilmiştir (Milliyet, 2013, 13 Ocak). PKK'nın önemli isimlerinden Mahmut Bakşi; PKK'nın önde gelen isimlerinin bu infazın gerçekleşme emrini verdiğini, cinayete ilişkin olarak tutuklanan arkadaşlarının serbest bırakılmaması halinde PKK'nın İsveç hükümetine yönelik eylemler düzenleyeceğini, hatta Olaf Palme'yi öldürmekle tehdit ettiklerini belirtmiştir (Nesra, 2013, 28 Ocak).

1985 yılında İsveç'te bir infaz daha gerçekleşmiştir. Öldürülen kişi PKK'nın Avrupa yapılanmasındaki önemli isimlerden biri ve daha sonra PKK'ya muhalif isimlerden olan Çetin Güngör'dü. Çetin Güngör 2 Kasım 1985 yılında bir toplantı sonrasında PKK tarafından infaz edilmiştir (İnternet Haber, t.y.). Güngör, 1984 yılında yaptığı bir açıklamada "artık PKK'lı değildim" (İnternet Haber, t.y.) diyerek örgütle bağlantısını kestiğini net bir dille ifade etmiştir (İnternet Haber, t.y.). Güngör'ün bu açıklaması infazın da nedeni olmuştur. Açıkça işlenen cinayetler İsveç'in PKK'ya karşı tutumunda değişiklik yaratmıştır. İsveç, bütün bu gelişmeler ve devam edecek olan cinayetler sonrası PKK'nın gerçek yüzüyle karşı karşıya kalmıştır. Yaşanan gelişmeler sonrası İsveç PKK'ya terörist olarak ilan eden ilk Avrupa ülkesi olmuştur (TGRT, 2022, 20 Mayıs).

PKK'ya terörist ilan eden İsveç Hükümetinin Başbakanı Olaf Palme 1986 yılında bir cinayete kurban gitmiştir. Olaf Palme'nin ölümü uzun süre tartışılarda neden olmuştur. Öldürülmesinin arkasında PKK terör örgütünün olduğunu iddiaları ortaya atılmıştır. Öcalan'ın sığınma talebini kabul etmemesi, İsveç'te örgüt üyelerine karşı düzenlenen infazlar sonrası İsveç hükümetinin PKK'ya yönelik tutumunun değişmesi ve en önemlisi olarak Palme hükümetinin PKK'ya terör örgütü olarak kabul etmesi okları PKK'ya çevirmiştir. Fakat bu konuda önemli bir gelişme yaşanmamıştır. Cinayetin tek şüpheli olan Christer Pettersson serbest bırakılmıştır (Hürriyet, 1999b, 13 Kasım).

PKK'nın önemli isimlerinden Şemdin Sakık ise Olaf Palme'yi öldürdüklerini itiraf etmiştir (Hürriyet, 1998). Serxwebun gazetesinde ise Olaf Palme'nin öldürülmesinin Kürt meselesiyle alakalı olduğundan bahsedilmiştir (Serxwebun, 1996: 17). Abdullah Öcalan'ın yakalandıktan sonra verdiği ifadede Olaf Palme'nin Kesire Yıldırım'ın kurduğu örgütün öldürdüğüne dair bilgi aldığını söylemiştir (Hürriyet, 1999a, 13 Kasım). 2020 yılında Olaf Palme'nin katilinin 2000 yılında intihar eden Stig Engström olduğu, ancak bu kişi hayatta olmadığı için yargılanamayacağı açıklanarak dava kapatılmıştır (BBC News Türkçe, 2020, 10 Haziran). Yaşanan olaylar PKK'nın İsveç'teki imajını zedelemiştir. Olaf Palme'nin öldürülmesi ve yaşanan infazlar İsveç'in tutumunda bir değişim yaratması beklenmiş, fakat 1993 sonrası Abdullah Öcalan'ın ateşkes ilanı örgütün Avrupa'da siyasi ilişkilerini hükümetler seviyesine çıkardığı dönem olmuştur (Özcan, 1999). Bu durum beklenenin aksi olduğunu göstermiştir. İsveç siyasileri Türkiye'nin PKK ile ilgili sorunlarında fikrini her zaman beyan etmiştir. 2016 yılında HDP'li (Halkların Demokratik Partisi) milletvekillerinin dokunulmazlığının kaldırılması konusunda yapılacak oylama için Avrupa Parlamentosu Meclis'e çağrı yapmıştır (Diken, 2016, 17 Mayıs). Çağrı metnini imzalayanlar arasında İsveçli siyasetçiler ön plandadır. İsveç'te 6 Kürt parlamenterin yanı sıra üst düzey görevlerde 58 Kürt kökenli İsveç vatandaşı yer almaktadır (Rudaw, 2016, 24 Mayıs). İsveç parlamentosunda yer alan Kürt kökenli siyasiler Türkiye aleyhinde kararlar verilmesinde etkili olmaktadır.

2000 sonrası Suriye ve Türkiye gibi ülkelere Kürtlere karşı baskılar azalmıştır. Bunun nedeni yeni yönetimlerin daha yumuşak politikalar izlemesidir. Türkiye'deki yeni yönetim Kürtler için ciddi reform hareketlerinde bulunmuştur. Bunun yanı sıra PKK ile başlatılan çözüm süreci İsveç'in de desteklediği bir hamle olmuştur. Fakat İsveç hükümeti Türkiye'nin her sorununda karşı tarafa yer almıştır. 2010 yılında İsveç Ermenilere yapılan sözde soykırım taslağını onaylarken bunun yanında Sıryaniler ve başka milletleri de eklemiştir (CNN Türk, 2018, 11 Aralık). İsveç'in bu tutumunu ülkede Türklerle karşı olumsuz algıyı pekiştirmektedir. 2011 yılında Suriye İç Savaşı sonrası Suriye'de yaşanan otorite boşluğu birçok örgütün ortaya çıkmasına neden olmuştur. Abdullah Öcalan'ın ele geçirilmesiyse 2000'lerde AB'nin seçili devletlerinde "Demokratik Kürt Kültür Merkezleri" (BBC News Türkçe, 2018, 29 Ocak) ışığında hareketlenen örgüt yapısı Irak, İran ve Suriye'de tekrar "partileşme" (BBC News Türkçe, 2018, 29 Ocak) projesine girme çabası içindedir. Suriye'nin kuzeyinde örgütlenen PYD/YPG Türkiye tarafından PKK'nın Suriye kolu olarak nitelendirilmiştir (BBC News Türkçe, 2018, 29 Ocak). Buna rağmen İsveç PYD'nin ülkede temsilcilik açmasına müsaade etmiştir. PYD'nin İsveç'te açtığı temsilcilik iktidar ile diplomatik girişimlerinin bir parçası olduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki örgüt üyelerinden Nesrin Abdullah'ın İsveç Savunma Bakanı Peter Hultqvist ile görüşmesi ve PYD örgütünün üyelerinin İsveç'te tedavi ettirilmesini istemesi İsveç'in PYD'ye karşı tutumunu gözler önüne sermiştir (Sputnik Türkiye, 2016, 18 Nisan).

İsveç'in Türkiye'ye karşı YPG'yi ağırdan desteklediği bir gerçektir. Bunu destekler nitelikte olan İsveç'in Türkiye'nin sınır operasyonlarına karşı verdiği tepkidir. Bu tepkisi İsveç'te PKK propagandası yapan örgütlerle aynı çizgidedir. 2019 yılında İsveç Türkiye'nin operasyonlarına tepki olarak silah ambargosu uygulama kararı almıştır (Sputnik Türkiye, 2019, 11 Ekim). Türkiye'ye ambargo uygulayan İsveç, YPG'ye silah ve maddi desteğini sürdürmeye devam etmiştir. İsveç Dışişleri Bakanı Ann Linde YPG eş başkanı İlham Ahmed ile görüşme gerçekleştirmiştir. Görüşmede İsveç Bakanı'nın YPG'ye desteğinin devam edeceğini ve maddi yardımın 2023 yılında 376 milyon dolara çıkarılacağından bahsetmiştir (Türkiye Gazetesi, 2021, 13 Aralık). İsveç'in bu tutumunu ülkede Türkiye'ye yönelik PKK destekçisi grupların protestolarını rahatça yapabilmesine zemin hazırlamıştır. 1994'ten itibaren İsveç'in Stockholm şehrinde faaliyetlerine devam eden İsveç Kürt Konseyi Türkiye'nin sınırları korunmaya yönelik başlatıldığı hareketler konusunda protestolar düzenlemiştir (Euronews, 2018, 17 Mart). İsveç hükümeti ise bu protestolar konusunda tavırları hiç değişmemiştir. Türkiye'nin kamıza bütlenen aradığı Renzi Kartal (T.C. İçişleri Bakanlığı, t.y.). İsveç Demokratik Kürt Toplum Merkezi'nin kongrelerinde konuşmalar düzenlenmekte ve pek çok terör örgütünün liderliğini üstlenmektedir (Bayraklı vd., 2019).

Kartal gibi birçok terör örgütü üyelerinin İsveç'te halen yaşamlarını devam ettikleri bir gerçektir. Kürt diasporasının İsveç'te daha etkin ve gelişmiş olduğunu söylemek mümkündür. İsveç'in terör örgütlerine karşı yumuşak tutumu terör örgütlerine hareket alanı sağlamıştır. İsveç'te 2016-2017 yıllarında yaşadığı terör saldırılarına rağmen YPG/PKK gibi terör örgütlerine karşı tutumunu değiştirmemiştir. PKK'ya karşı Avrupa devletlerinin hoşgörüli bir tavır sergilemesi durumunun Türkiye'nin iç politik yapısına yönelip müdahale aracı olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır. Örgüt AB tarafından terör örgütü olarak görülmekte fakat onlara karşı bir önlem alınmadığı gibi faaliyetlerine izin verilmekte ve saldırıların ardından yapılan soruşturmaların üstü kapatılmaktadır. Hatta bu noktada güncelliğini koruyan bir örnek verecek olursak Avusturya ile İsveç'te Türk asıllı vatandaşlar tarafından yapılan cami ve kurulan vakıflar örgüt militanları tarafından kundaklanmış konuyla ilgili soruşturmadan bir sonuç alınmamıştır. Yaşanan durum örgüte karşı gösterilen hoşgörünlüğün bir kanıtı niteliğindedir. İsveç'te yaşanan saldırılar nedeniyle diplomatik görevimiz maddi olarak zarar görmüştür. Avrupa'nın büyük çoğunluğunda yaşanan saldırılar ülkemizin konsolosluk, büyükelçilik, cami, sivil toplum kuruluşları ve Avrupalı Türk Demokratlar Birliğinde (UETD) büyük kayba sebep olmuştur (Boyras, 2016, 21 Kasım). İsveç'in terör örgütlerine karşı bu tutumunu bugün Türkiye-İsveç arasında NATO üyelik sorununu yaratmıştır. Türkiye bugün İsveç'in NATO üyeliği ile ilgili olumsuz düşünceleri bu tarihsel süreç içerisinde geliştirmiştir. Türkiye'nin en büyük ulusal güvenlik problemlerinden birisi terörizmdir. Halen aktif şekilde faaliyetlerine devam eden PKK ve Suriye'nin kuzeyinde örgütlenen PYD/YPG Türkiye'nin ulusal güvenliği için tehdit oluşturmaktadır. Bugüne kadar İsveç'in Türkiye'yi tehdit eden unsurları desteklemesine rağmen bugün İsveç Türkiye'nin desteğini beklemektedir.

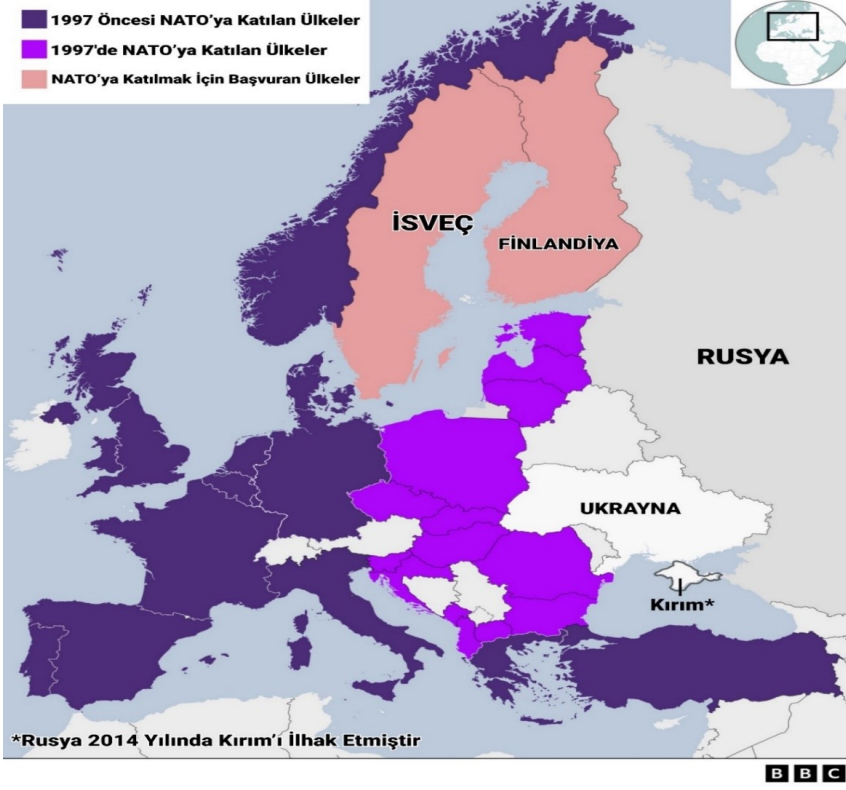
2. TÜRKİYE İSVEÇ'İN NATO ÜYELİĞİNE NEDEN KARŞI ÇIKIYOR?

1. Türkiye'nin Üyelik Sürecine Yönelik Sert Duruşunun Nedenleri

Bir savunma ittifakı olan NATO 1949 yılında kurulmuştur. Kurucuları arasında Amerika, Fransa, İngiltere ve Kanada'nın da içinde bulunduğu 12 devlet yer almaktadır. Şu an örgüte Finlandiya ve

İsveç'in katılımı sağlarsa üye sayısı 32'ye çıkacaktır. Asıl amacı Rusya'nın 2. Dünya Savaşı sonrası genişlemesini engellemek olan örgüt üye ülkelerin silahlı saldırıya uğramaları durumunda birbirlerini savunma taahhüdü olarak değerlendirilmektedir. Uzun yıllar tarafsızlığını koruyan İsveç ve Finlandiya Rusya'nın Ukrayna işgali sonrası kamuoyu desteğiyle üyelik sürecine yönelmiştir. Durumun tüm üye devletler tarafından kabul edilmesi gerekmektedir ve sürecin 1 yıl kadar bir zaman alabileceği tahmin edilmektedir (BBC News, 2022, 29 Haziran).

Şekil 1: NATO'nun 1997 Sonrası Doğuya Doğru Genişlemesi (Kaynak: <https://www.bbc.com/news/world-europe-18023383>)

İsveç, Ukrayna'nın Rusya tarafından işgal edilmesi sonrası NATO üyeliği için girişimlerde bulunmuştur. Stokholm ile Helsinki'nin PKK terör örgütüne destek vermesi ve ülkemize yönelik silah ambargosunda diğer devletlerin yanında yer alması NATO üyelik sürecine olumsuz yanıt verilmesine sebep olmuştur (Reuters, 2022, 20 Haziran). İki ülke normal şartlarda süratli ve problem yaşamadan bir giriş beklemişlerdir. Fakat çıkmaza girmiş ve sonu öngörülemez şekilde Türkiye'nin engeline takılmıştır. Olumlu beklentileri negatif bir seyir izleme sürecine girmiştir (Butler vd., 2022, 24 Mayıs).

Şekil 2: Finlandiya ve İsveç Silahlı Kuvvetleri (Kaynak: <https://www.bbc.com/news/world-europe-18023383>)

	Finlandiya	İsveç
		
Toplam Asker Sayısı	257,250	24,600
Aktif 	19,250	14,600
Yedek 	238,000	10,000
Ana Muharebe Tankı 	100	120
Savaş Uçağı 	107	96
Helikopter 	19	106
Zırhlı Personel Taşıyıcı 	613	1,064
Top 	672	357

Kaynak: IISS, 2022 Askeri Verileri

BBC

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İsveç ile Finlandiya'nın NATO üyelik sürecine olumsuz baktığını açıklamıştır. İskandinav ülkelerinden bilhassa İsveç büyük Türk göçmen nüfusuna sahip olup 2016 FETÖ kalkışması sorumlusu Fethullah Gülen destekçilerinin yanında olduğu gerekçesiyle suçlanmaktadır. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ve Erdoğan arasında yapılan telefon görüşmesi içeriğinde "İsveç ve Finlandiya, başta terörle mücadele olmak üzere temel konularda Türkiye ile dayanışma içinde olabilecekleri açıkça göstermedikçe, bu ülkelerin NATO üyeliğine olumlu yaklaşmayacağız" (Aljazeera, 2022, 21 Mayıs) ifadeleri kullanılmıştır.

Stoltenberg ise "Tüm Müttefiklerin güvenlik endişelerinin dikkate alınması ve bir çözüm bulmak için görüşmelerin devam etmesi gerektiği konusunda hemfikiriz" (Aljazeera, 2022, 21 Mayıs) demiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan iki devletin heyetlerini ağırlamayı reddetmiştir. İsveç Başbakanı Magdalena Andersson ve Finlandiya Cumhurbaşkanı Sauli Niinistö ile telefon görüşmeleri yapmıştır. Güvenliğimize tehdit oluşturan teröre yaptıkları destekleri bırakma çağrısında bulunmuştur. Sauli Niinistö'ya Cumhurbaşkanımız "NATO içindeki bir müttefik için tehdit

oluşturan terör örgütlerini gözmezen gelen bir anlayışın dostluk ve ittifak ruhuyla bağdaşmadığını" (Aljazeera, 2022, 21 Mayıs) ifade etmiştir.

Finlandiya ile İsveç batılı ülkeler olmasına rağmen her dönem Rusya'yı kızdırmaktan çekinmiş ve tarihi süreçte NATO'ya yakınlaşmamışlardır (Aljazeera, 2022, 21 Mayıs) Türkiye 1952 yılından beri NATO açık kapı düşüncesini destekler bir tavır sergilemiştir. 1999 ile 2004 yılları yani Soğuk Savaş sonrası dönemde ise Sovyet blokunda yer alan devletlerin bu birliğe katılımını desteklemiştir. İsveç ile Finlandiya'nın üyelğine karşı çıkmasının sebebi bu iki devletin terörle mücadelede yanımızda yer almamasıdır. Hatta bu devletlerin PKK örgütünün Suriye uzantısı olan YPG'yi desteklemekte olduğu İddiasında bulunmaktadır. ABD, AB (Avrupa Birliği) ve İngiltere PKK'yı "terör örgütü" (BBC News Türkçe, 2022, 19 Mayıs) şeklinde nitelendirmektedir. Fakat Suriye uzantısı PYD ABD'nin Suriye'de Irak Şam İslam Devleti (İŞİD)'ne karşı koalisyon ortağı durumundadır. İki devlet için de Ankara, PKK'ya ev sahipliği yaptıklarını ifade etmektedir. Bilhassa İsveç'in yaptığı askeri ve ekonomik yardımlardan rahatsızdır. Bu durum 21, Finlandiya'dan ise 12 kişinin idesi talebinde bulunmaktadır. 2019'da Suriye'ye yönelik gerçekleştirilen Barış Pınarı Harekâtında iki ülke tarafından Türkiye'ye silah ambargosu uygulanmıştır. Bu durum bu ülkelerin Türkiye'nin üyelik sürecine olumsuz bakmamızın nedenlerinden biridir (BBC News Türkçe, 2022, 19 Mayıs).

31 Mayıs 2022 günü Dışişleri Bakanı tarafından yapılan açıklama şu yönde olmuştur: Eğer ki İsveç ve Finlandiya NATO'ya üyelik hedefi içindeyse hem Türkiye'nin istemlerini karşılamak hem de gerekirse yasalarını değiştirmeleri gerektiği vurgulanmıştır (Gumrukcu ve Kauranen, 2022, 31 Mayıs) 18 Haziran 2022 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın tarafından bir açıklama yapılmıştır. Bu açıklamada İsveç hükümetinin PKK terör örgütü eylemlerini ortadan kaldırma çabası içinde bulunmaza NATO üyelik sürecinde bir ilerleme kaydedemeyeceği ifade edilmiştir. Kalın, Ankara'da gerçekleştirdiği konferansta yaptığı açıklamada YPG ve PKK'ya ait resimlerin Stockholm binalarına yansıtılması örgütün İsveç'te ne derece genişlediğinin bir göstergesidir demiştir. Konferansta NATO'nun ekonomik amaçlı bir örgüt olmadığı dile getirilmiştir. Güvenlik amaçlı kurulduğundan dolayı İsveç ve Finlandiya'da terör örgütü faaliyetlerinin ve varlıklarının sonlandırılması gerekliliği vurgulanmıştır. PYD, PKK, FETÖ, Devrinçi Halk Kurtuluşu Partisi (DHKP-C) ve YPG gibi terör örgütlerinin desteklenip personel alımı, fonları toplanması ve ülkenize yönelik propagandaların önlenmesi gerekmektedir. Ayrıca Kalın, "Bu ülkelerde Türkiye'nin güvenliğine yönelik bu tür tehditler ortadan kaldırılmadıkça sürecin ilerlemeyeceğini bir kez daha ifade etmek istiyorum." (Gündoğan, 2022, 18 Haziran) demiştir. Göteborg Gotaplaten bölgesinde gerçekleşen olaylarda YPG ve PKK'yi destekleyen bir grup İsveç'e Türkiye'ye silah ambargosu uygulama çağrısında bulunmuştur. Takriben 2 saat süren protestolar terör örgütü sembolleri ve pankartları eşliğinde yapılmıştır. İsveç Nyans (Farklı Renkler) Partisi Genel Başkanı Mikail Yüksel'in tepkisinde "İsveç hükümeti, PKK'yı terör örgütü olarak gördüğünü, ancak iki yüzlü bir politika izlediğini söylüyor" (Altuntaş, 2022, 20 Haziran) sözleriyle dile getirilmiştir. Finlandiya ve İsveç 24 Şubat tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna savaşının teşviyle bir önceki ay NATO resmi başvurusunu gerçekleştirmiştir. Türkiye ise İsveç'in ülkesinde terörist grupları barındırması ve desteklemesinden dolayı NATO üyelik sürecine karşı çıkmaktadır. Ülkemize yönelik Otuz beş yılı aşan süredir terör örgütü kampanyası devam etmektedir. Ülkemiz, ABD ile AB'nin terör örgütü şeklinde listelediği PKK'yı 40.000'ün üzeri süren protestolar terör örgütü sembolleri ve pankartları eşliğinde yapılmıştır. PKK/YPG, PKK terör örgütünün Suriye kol olmaktadır (Altuntaş, 2022, 20 Haziran). Yaşanan olumsuz olaylar Türkiye'nin gündüzün tavrını şekillendirmiştir. Linde, NATO'da yaptığı basın açıklamasında spekülasyona sebebiyet vermek istemediğini fakat haziran ayında yapılacak zirvede ülkesinin üyelğinin zamana yayılacağını ifade etmiştir. Olumlu bir sonuç olmasını umut ettiğini uzun süreç olsa da herkesin mutlu olacağını ve Türkiye'nin endişelerinin giderilmesi gerekliliği ve görüşlerin kesintisiz olmasını umut ettiğini söylemiştir (Altuntaş, 2022, 10 Haziran). NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ile görüşme yapan Andersson, Türkiye'nin kaygılarından dolayı silah ihracatı için yeni yasal düzenlemelere hazırlandıklarını ve "terörle mücadele yasalarını" (BBC News, 2022, 13 Haziran) değiştirme ve sertleştirme yolunda ilerlediklerini belirtmiştir. Ayrıca "1 Temmuz'dan itibaren terörle mücadeleyle ilişkin olarak daha güçlü yasal düzenlemelerimiz olacak. Terörle mücadeleye katkıda bulunmak istiyoruz. İsveç'in bu konudaki güçlü tavrına ilişkin herhangi bir soru işareti yok" (BBC News, 2022, 13 Haziran) sözlerini eklemiştir.

2.2. İsveç'in Üyelik Talebi Diğer Devletler Tarafından Neden Destekleniyor?

İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyelik başvuru sürecinde Türkiye'nin endişeleri olduğu ve bu endişelerin gelecek haftalarda Madrid'de çözüleceği NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg tarafından ifade edilmiştir. Ev sahipliğinin Politico'nun yaptığı tartışmada "Artık hem Finlandiya'nın hem de İsveç'in üyelik sürecindeki sonraki adımlar üzerinde aktif olarak çalışıyoruz ve Türkiye'nin terörle mücadele de dahil olmak üzere güvenlik endişelerini ele alıyoruz." (Macias ve Ellyatt, 2022, 22 Haziran) diyen Stoltenberg, "Ancak, her iki ülkenin de ittifakımıza münkin olan en kısa sürede katılabilmeleri için ortak bir yol bulmaktır." (Macias ve Ellyatt, 2022, 22 Haziran) Sözleriyle devam etmiştir. İki ülkenin varlığının hem NATO'yu güçlendireceği hem de Avrupa Atlantik bölünümünü daha iyi bir noktaya getireceği üzerinde durulmuştur. İsveç'in NATO üyelik resmi süreci mayıs ayında başlamıştır. ABD Başkanı Joe Biden hızlı şekilde üyelğe dahil edilmesine olumlu bakmış ve NATO'nun diğer 29 üye devletiyle beraber hareket etme sözü vermiştir (Macias ve Ellyatt, 2022, 22 Haziran) Biden'in ifadelerine göre İsveç ve Finlandiya ABD'nin "tam ve eksiksiz desteğine" (BBC News, 2022, 20 Mayıs) sahiptir. İki ülkenin başvurusuyla büyük Avrupa jeopolitik değişimine vurgu yapılmaktadır. 30 üye devletin desteği alınrsa iki ülkenin NATO'ya katılımı sağlanacaktır. Her iki ülke de bu hafta batı savunma ittifakının bir parçası olmak için başvuruda bulunarak Avrupa jeopolitiğinde büyük bir değişime sebep olacaktır. Lakin Türkiye İskandinav devletlerinin bu atılımına karşı çıkmıştır. Biden yeni katılacak üyelerin hiçbir millete tehdit oluşturmayacağı ve "yüksek kuzeyde" (BBC News, 2022, 20 Mayıs) yeni iki üye devletin varlığı "mitteffiklerimizin güvenliğini artıracak ve yönetim kurulu genelinde güvenlik iş birliğini derinleştireceğini" (BBC News, 2022, 20 Mayıs) ifadelerine eklemiştir. Yapılacak İttifak Stoltenberg tarafından "yakalamamız gereken tarihi bir an" (BBC News, 2022, 18 Mayıs) olarak değerlendirilmiştir. İskandinav devletlerinin NATO'ya katılımının ortak güvenliği hem kolaylaştıracağı hem de artıracığı belirtilmiştir (BBC News, 2022, 18 Mayıs).

İsveç ile İngiltere'nin karşılıklı yardım taahhüdünü konusunda önemli bir açıklamada bulunan İngiltere Devlet Başkanı Boris Johnson, üstü kapalı şekilde iki devletin ilişkilerinin gerekliliğini savunurken durumun Rus-Ukrayna savaşı göz önünde bulundurulduğunda belirtilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca Johnson, "BBC'den James Lansdale'e" (BBC News, 2022, 11 Mayıs) saldırı durumunda İsveç'e yapılacak desteğin şartlara göre belirleneceği ve İsveç'in istediği doğrultusunda şekilleneceği ifade edilmiştir. Ayrıca İsveç'in NATO üyelik sürecinde güçlü bir destekçisi olduklarını sözlerine eklemiştir (BBC News, 2022, 11 Mayıs).

2.3. NATO Genel Sekreteri ve Üç Lider Eşliğinde Dörtlülük Müzakere

NATO ziyareti öncesi Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan "İsveç ve Finlandiya, NATO'ya üye olacaklarsa ittifakın 70 yıllık mensubu Türkiye'nin güvenlik endişelerini dikkate almak zorundalar. Bunun aksi düşünülemez" (T.C. Cumhurbaşkanlığı, "İsveç ve Finlandiya, NATO'ya üye olacaklarsa Türkiye'nin güvenlik endişelerini dikkate almak zorundalar," 2022, 28 Haziran) ifadelerini kullanmıştır. Rus-Ukrayna savaşının halen sürdüğü bir süreçte gerçekleşecek olan zirvenin kritik bir öneme sahip olduğunu vurgulamıştır. Avrupa Atlantik'i açısından büyük öneme sahip olan NATO'nun güvenlik noktasındaki asli rolünü vurgulamıştır. Caydırıcı savunma çabaları, NATO'nun terörle mücadele, güneyden gelen tehditler ile meydan okumalarının inceleneceğini ifade etmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı, "İsveç ve Finlandiya, NATO'ya üye olacaklarsa Türkiye'nin güvenlik endişelerini dikkate almak zorundalar," 2022, 28 Haziran). Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, NATO zirvesine gittiği İspanya'nın başkenti Madrid ziyaretinde kendisine eşî Emine Erdoğan, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, İçişleri Bakanı ve Finlandiya Dışişleri Bakanı Ann Linde'ye eşlik etmiştir. Kendilerini Torrejon de Ardoz Askeri Havalimanı'nda ülke yetkilileri ile ülkemiz NATO temsilcisi Basat Öztürk, Madrid Büyükelçisi Burak Akçapar ve Dışişleri Bakan Yardımcımız Sedat Önal karşılamıştır (T.C. Cumhurbaşkanlığı, "Cumhurbaşkanı Erdoğan İspanya'da," 2022, 28 Haziran). Madrid'de bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan, NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, İsveç Başbakanı Magdalena Andersson ve Finlandiya Cumhurbaşkanı Sauli Niinistö ile görüşme yapmıştır. Müzakereler ardından İsveç ve Finlandiya'nın NATO üyelik süreci için üç devletin liderleri önünde "üçlü memorandum" imzalanmıştır. Bu memorandumda Türk Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, İsveç Dışişleri Bakanı ve Finlandiya Dışişleri Bakanı Ann Linde'nin inzası bulunmaktadır. IFEMA Fuar Merkezinde yapılan törende devlet liderleri de yer almıştır (T.C. Cumhurbaşkanlığı, "Cumhurbaşkanı Erdoğan, Finlandiya Cumhurbaşkanı, İsveç Başbakanı ve NATO Genel Sekreteri ile dörtlülük görüşme gerçekleştirdi," 2022, 28 Haziran). İsveç'in NATO üyelik süreci için Dışişleri Bakanı Ann Linde, "İsveç'in NATO üyelğine ilişkin Türkiye ile yaptığı müzakerelerde yapıcı ilerleme kaydetmeyi hedefliyoruz" (İhlas Haber Ajansı, 2022-b, 10 Haziran) ifadelerini kullanmıştır.

Andersson, yaptığı açıklamada Türkiye ile anlaşmalarını ifade etmiştir. Yapılan anlaşmanın ülkelere davetli statüsü kazandırdığını ve hem ülke hem de halklarının güvenliği açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Yürürlük tarihi 1 Temmuz olan terör yasasının da sıkılaştırıldığını vurgulamıştır (Altuntaş ve Demirci, 2022, 28 Haziran). Yapılan NATO görüşmelerinin ülkenin zafer olarak değerlendirilen Erdoğan şu sözleriyle devam etmektedir: "Kaldı ki şunu bilmeniz gerekiyor, bu atılan inşarlar bu işin bitmesi anlamına gelmiyor. Bazıları zannediyorlarmı biraz da onun telaşı içinde. İş bitmiyor. Bu daha bir davettir. Bu davette bir süreç başlıyor. Bunun ne kadar süreceği belli değil. Şu anda bu tabii kayıtlara giriyor. Bu kayıtlarla birlikte nereye varacak onu da göreceğiz. Ama görünen bir gerçek var ki bunlar şu anda bizim ne kadar doğru yolda olduğumuzun en güzel ispatıdır. Yaptığımız görüşmelerle PKK/PYD/YPG, FETÖ, tüm bu terör örgütleri NATO'nun artk yazılı kayıtlara giriyor. Bu işin yazılı kayda girmesi ilk defa oluyor. Yani PKK Avrupa Birliğinin metinlerinde vardı ama YPG/PYD ve Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) yoktu. Peki sorun bakalım bunları bu metinlere koydurana kadar nasıl bir mücadele verirdi? Biz sinyali verdik, onlar da hemen yaptı gibi bir şey olmadı. Onlar, bu metinlere girmesi için mücadele verirken, biz de 'Bu metinlere girecek. Girmediyi takdirde, kusura bakmayın. Bu bizim kırmızı çizğimizdir.' dedik. Ekipimizin görüştiler, konuşular, en sonunda metinlere bunlar da girdi. İş o şekilde davet mektubu haline geldi. Ama daha süreç bitmedi. Bundan sonra daha bu işin uzun bir yolculuğu var, süreci var. Biz sabırla bu mücadeleyi sürdürdük. 'İnşallah sonu da hayır olur.' diyoruz. Buradaki toplantımızda da gerek İsveç gerek Finlandiya'daki terör örgütü faaliyetlerine dair bütün bilgi, belge, görüntüleri tekrar ortaya koyduk. Hem bunları hem de kitapçıları flash bellekler içinde kendilerine verdik. Terör örgütünün ve ilişkili grupların resimlerini gözmeniz ne yaptıklarını ne ettiklerini bilmeniz lazım' dedik." (Cumhuriyet, 2022, 1 Temmuz). Henüz İsveç'in NATO üyesi olmadıkları sürecin devam ettiğini ve ülkenin bazı taleplerinin bulunduğunu dile getirenin ülkenize 73 terör örgütü üyesinin teslimi yönünde söz verildiği vurgulanmıştır. Şindilik 3-4 teröristin teslim edildiği fakat bizim için bu sayının yeterli olmadığını sözlerine eklemiştir. Sürecin takibi Adalet, Dışişleri Bakanlığı ile Millî İstihbarat Teşkilatı tarafından yürütülecektir (Cumhuriyet, 2022, 1 Temmuz).

Türkiye'nin NATO'nun ikinci büyük ordusu olduğunu vurgulayan İletişim Başkanı Fahrettin Altun hem İsveç hem de Finlandiya'dan somut adımlar atmasını beklemekteyiz. Verilecek garantiler Türkiye'nin kararlı duruşuna, güvenlik kaygısına ve hassasiyetine yönelik beklentilerdir. Diğer devletlerin güvenlik kaygılarına hassas duruş sergilenirken, Türkiye açısından önemli olan bu konun gözmezen gelinmesinin üçüncü bir durum olduğunu altı çizilmiştir. Ayrıca terör örgütlerine yönelik destek verilmesi Avrupa ve Amerika'da PKK ile FETÖ yapılarının misaade edilmesi ortak güvenlik alanına ters düşmektedir. Bu durumun sadece ülkemize değil NATO'ya da büyük zarar verdiğini üzerinde önemle durulmuştur. İsveç ve Finlandiya'nın teröre karşı kararlı tutum sergilemelerini durumunda üyeliklerine olumlu yaklaşılmayacağı ifade edilmiştir. Bazı adımlar atılarak gerektiği üzerinde durulmuştur. "Bu adımlar, teröre verilen siyasi desteğin son bulması,

terörün finansman kaynağının kurulması, PKK/PYD'ye silah desteğinin sonlandırılması ve ülkenize yönelik gizli veya açık ambargo ve yaptırımların kaldırılmasıdır.”(İhlas Haber Ajansı, 2022-a, 7 Haziran). Yapılan dörtlül zirve sonrası ülkenizin elde ettiğı kazanım şu şekilde ele alınmaktadır: FETÖ ve YPG ile DYP'ye dayanak olunmaması sözü, savunma sanayisinde kısıtlama yapılmaması, terörün tüm şekil ve oluşumlarına karşı Türkiye ile birlik içinde olunması ve tam iş birliğı sağlanması gerekmektedir. Hem İsveç hem de Finlandiya'nın terörle mücadele noktasında sanayi alanında ulusal uygulama ve mevzuatlarında değişiklik yapma sözü verilmesi, örgütlü suçlar ile terörün noktasında istihbarat paylaşımı ve iş birliğı sağlanması üzerinde önemle durulmuştur. Terör suçlusu olanların iade işlemleri için somut adımlar atılarak anlaşma gereğinin yerine getirilmesi, örgüt uzantılarıyla paravan kuruluşlarının maddi olarak desteklenmemesi, üye devşirmelerinin yasaklanması ve soruşturma yapılması için adımlar atılmaktadır. İki ülkenin AB Daimi Yapılandırılmış İş birliğı Süreci (PESKO) içinde bulunmak koşuluyla AB güvenlik mekanizmaları geniş katılımının desteklenmesi ve bu maddelerin denetlenmesi gerekmektedir. Bu noktada İstihbarat, Adalet ve Güvenlik kurumlarının da içinde bulunduğu daimi ortak bir mekanizmanın kurulmasının sağlanması hedeflenmektedir (Gül, 2022).

SONUÇ

Türkiye'nin en büyük güvenlik sorunu olan terör örgütlerine karşı ne yazık ki uluslararası alanda yalnız bırakıldığı bir gerçektir. Aynı ittifak içinde bulunduğu ülkelerden tutun dünyanın en refah devletleri dahi terör örgütlerine destek verirken Türkiye hem bu desteklerle hem de terör örgütleriyle mücadele etmektedir. 1970'ler sonrası ortaya çıkan ve 1980 sonrası eylemlerine hız veren PKK'nın önemli ölçüde yapılmasına maddi destek veren ülkelerden biri de İsveç'tir. Yalnızca maddi destek ile kalmayan İsveç, birçok terör örgütü üyelerinin ülkede barınmasına, örgütlenmesine ve Türkiye aleyhinde söylemlerde bulunmasına mîsaade etmektedir. İsveç'te 2016-2017 yıllarında gerçekleşen terör eylemlerinde İsveç hükümeti teröre karşı birlikte olma çağrısı verirken Türkiye'nin uzun yıllardır mücadele ettiği ve kanlı eylemlerde bulunan PKK'nın destekçisi olması çelişkili bir durumdur. Buradan anılamız ki terör siyasi hedefler doğrultusunda legal/illegal olarak tanımlanabilmektedir. PKK'nın İsveç'te güçlü bir şekilde örgütlenmiştir. Bunun yanı sıra Türkiye'nin güney sınırında yaşanan karışıklıklar Türkiye'yi PKK dışında birçok küresel terör örgütleriyle mücadele etmek zorunda bırakmıştır. Bunlardan biri olan ve PKK'nın Suriye kolu olan YPG'dir. YPG birçok devlet tarafından desteklenmektedir. İsveç'in bu konuda tutumu ise YPG ile diplomatik ilişkiler geliştirmek ve finansal destek sağlamak oldu. Elbette yıllardır PKK'ya destek veren İsveç'in bu tutumu bizi şaşırtmamıştır. Rusya'nın Ukrayna işgali sonrası NATO'ya sırtını dayamaya çalışan İsveç'in evvel davranışları bugün Türkiye'yi İsveç'in karşısında bir noktada konumlandırmıştır. Türkiye'nin kararlı tutumu sonrası diğer üyelerin olumlu bakmasına rağmen İsveç beklediğı bir sonuçla karşılaşmış ve üyelik sürecine olumsuz cevap verilmiştir. NATO müzakereleri sonrası imzalanan memorandumda PYD, PKK, FETÖ, DHKP-C ve YPG gibi terör örgütlerinin kayıt altına alınması ülkemiz tarafından büyük bir başarı olarak değerlendirilmiştir. Türkiye'nin taleplerinin yerine getirilene kadar Türkiye'nin tavrının net olduğu ve NATO üyeliğine onay verilmeyeceğı ifade edilmiştir. Sürecin güncelliğini koruması sebebiyle geniş bir zaman diliminde şekilleneceğı aşıkardır. Türkiye'nin İsveç'in üyelik sürecine karşı çıkmasının tek sebebinin PKK terör örgütü yapılmasına desteğı olmadığı görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Aljazeera. (2022, 21 Mayıs). *Erdogan speaks to Stoltenberg over Finland, Sweden NATO bid* <https://www.aljazeera.com/news/2022/5/21/erdogan-speaks-to-stoltenberg-over-finland-sweden-nato-bid>. (Erişim Tarihi:27-06-2022).
- Altıntaş, A. (2022, 10 Haziran). *İsveç Dışişleri Bakanı Linde: İsveç'in NATO süreci zaman alacak* <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/isvec-disisleri-bakani-linde-isvecin-nato-sureci-zaman-alacak/2610745>. (Erişim Tarihi:29-06-2022).
- Altıntaş, A. (2022, 20 Haziran). *Terror group YPG/PKK supporters hold demonstration in Sweden* <https://www.aa.com.tr/en/europe/terror-group-ypg-pkk-supporters-hold-demonstration-in-sweden/2618495>. (Erişim Tarihi:27-06-2022).
- Altıntaş, A. ve Demirci, Z. (2022, 28 Haziran) *İsveç ve Finlandiya, Türkiye ile imzalanan üçlü memorandumdan memnun* <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/isvec-ve-finlandiya-turkiye-ile-imzalanan-uc-lu-memorandumdan-memnun/2625209> (Erişim Tarihi:01-07-2022).
- Amineh Kakabaveh—Vår röst i riksdagen. (2022, 25 Haziran). *Amineh Kakabaveh - vår röst i riksdagen*. <https://amineh.wordpress.com/>. (Erişim Tarihi:04-07-2022).
- Bayraktı, E., Yalçın, H. B., ve Yeşiltaş, M. (2019). *Avrupa'da PKK yapılanması*. Seta Yayınları.
- BBC News Türkçe. (2018, 29 Ocak) *Türkiye'nin Afrin'e yönelik Zeytin Dalı Harekâtı*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-42766283>. (Erişim Tarihi:25-06-2022).
- BBC News. (2022, 11 Mayıs). *UK-Sweden pact needed due to Ukraine war—Johnson*. <https://www.bbc.com/news/av/uk-politics-61411930>. (Erişim Tarihi:27-06-2022).
- BBC News. (2022, 18 Mayıs). *Sweden and Finland formally submit Nato applications*. <https://www.bbc.com/news/av/world-europe-61491639>. (Erişim Tarihi:27-06-2022).
- BBC News Türkçe. (2022, 19 Mayıs). *Türkiye, Finlandiya ve İsveç'in NATO üyeliğine neden karşı çıkıyor; Ankara'nın kaygıları giderilebilecek mi?* <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-61492109>. (Erişim Tarihi:25-06-2022).
- BBC News. (2022, Mayıs 20). *Ukraine war: US fully backs Sweden and Finland Nato bids, Biden says*. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-61511396>. (Erişim Tarihi:23-06-2022).
- BBC News Türkçe. (2022, 13 Haziran). *NATO: İsveç, Türkiye'nin taleplerini karşılamak için önemli adımlar atıyor* <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-61788948>. (Erişim Tarihi:29-06-2022).
- BBC News. (2022, 29 Haziran). *Ukraine conflict: What is Nato and how can Finland and Sweden join?* <https://www.bbc.com/news/world-europe-18023383>. (Erişim Tarihi:30-06-2022).
- BBC News Türkçe. (2020). *İsveç Başsavcılığı Olof Palme'nin katil zanlısını açıkladı, zanlı intihar ettiği için soruşturmayı kapattı*. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52991321>. (Erişim Tarihi:22-06-2022).
- Boyraz, H. M. (2016, 21 Kasım). *Avrupa PKK faaliyetlerine neden göz yumuyor?* <https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/avrupa-pkk-faaliyetlerine-neden-goz-yumuyor/689907>. (Erişim Tarihi:09-06-2022).
- Butler, D., Spicer, J., ve Gebeily, M. (2022, Mayıs 24). *Analysis: Erdogan's vow to expand Syria operations raises stakes in Turkey-NATO row*. Reuters. <https://www.reuters.com/world/middle-east/erdogans-vow-expand-syria-operations-raises-stakes-turkey-nato-row-2022-05-24/>. (Erişim Tarihi:15-06-2022).
- CNN TÜRK. (2018, 11 Aralık). *Türkiye'den İsveç'e Sert Tepki*. <https://www.cnntrk.com/2018/turkiye/03/11/turkiyeden.isvece.sert.tepki/567359.0/index.html>. (Erişim Tarihi:20-06-2022).
- Cumhuriyet. (2016, 13 Ekim). *İsveç'te Kürtçe kanal Newroz TV'nin yayını kesildi: 'Türkiye hükümetinin baskısı'* <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/isvece-kurtce-kanal-newroz-tv-nin-yayini-kesildi-turkiye-hukümetinin-baskisi-615000>. (Erişim Tarihi:23-06-2022).
- Çelik, M. (2019). Kuruluşundan bugüne PKK/KCK'nın uluslararası konjonktürel değişimlere uyum sağlama ve uluslararasılaşma çabası. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*, 21(2), 111-133.
- Diken, (2016, 17 Mayıs) *Avrupalı parlamenterlerden Meclis'e çağrı: Dokunulmazlık teklifini desteklemeyin*. <https://www.diken.com.tr/avrupalı-parlamenterlerden-meclise-cagri-dokunulmazlik-teklifini-desteklemeyin/>. (Erişim Tarihi:17-06-2022).
- Ekip ve Şerife Çetin. (2019, 16 Ekim). *PKK, Avrupa'ya terörize etmeye devam ediyor*. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/pkk-avrupayi-terorize-etmeye-devam-ediyor-/1615656>. (Erişim Tarihi:13-06-2022).
- Euronews. (2018, 17 Mart). *Nevruz etkinliğinde Afrin protestosu*. <https://tr.euronews.com/2018/03/17/nevruz-etkinliginde-afrin-protestosu>. (Erişim Tarihi:04-06-2022).
- Euronews. (2022, 1 Temmuz). *Erdogan: NATO Zirvesi, Türkiye için büyük bir diplomatik zafer oldu* <https://tr.euronews.com/2022/07/01/erdogan-nato-zirvesi-turkiye-icin-buyuk-bir-diplomatik-zafer-olmudur>. (Erişim Tarihi:03-07-2022).
- Gumrukcu, T., ve Kauranen, A. (2022, Mayıs 31). *Turkey says Nordics must change laws if needed to meet its NATO demands*. Reuters. <https://www.reuters.com/world/finland-doesnt-take-turkish-woes-seriously-erdogans-spo-x-tells-paper-2022-05-31/>. (Erişim Tarihi:02-06-2022).
- Gül, A. [@abdulhamitgul]. (2022, 29 Haziran). #TürkiyeKazandı. [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/abdulhamitgul/status/1542035333155418113>. (Erişim Tarihi:04-07-2022).

- Gündoğan, B. (2022, 18 Haziran). *Türkiye to reiterate its demands from Sweden, Finland amid their NATO bids* <https://www.aa.com.tr/en/europe/turkiye-to-reiterate-its-demands-from-sweden-finland-amid-their-nato-bids/2617058>. (Erişim Tarihi:21-06-2022).
- Hürriyet. (2008, 4 Nisan). *PKK'nın yurtdışındaki kuruluşları*. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/pkknin-yurtdisindaki-kuruluslari-8622072>. (Erişim Tarihi:01-07-2022).
- Hürriyet. (1998, 29 Nisan). *İşte Palme'nin katili*. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/iste-palmenin-katili-39016348>. (Erişim Tarihi:).
- Hürriyet. (1999, 2 Haziran). *Öcalan tek tek anlatıyor*. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/ocalan-tek-tek-anlatiyor-39083102>. (Erişim Tarihi:12-06-2022).
- Hürriyet. (1999, 13 Kasım). *Uyurgezerim, Palme'yi öldürmüş olabilirim*. <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/uyurgezerim-palme-yi-oldurmus-olabilirim-39113222>. (Erişim Tarihi:12-06-2022).
- İhlas Haber Ajansı. (2022, 7 Haziran-a). *İletişim Başkanı Altun: "Ülkemiz, Finlandiya ve İsveç'ten somut garantiler vermesini beklemektedir"*. <https://www.ihb.com.tr/haber-iletisim-baskani-altun-ulkemiz-finlandiya-ve-isvecten-somut-garantiler-vermesini-beklemektedir-1067635/>. (Erişim Tarihi:01-07-2022).
- İhlas Haber Ajansı. (2022, 10 Haziran-b). *İsveç: "NATO konusunda Türkiye ile müzakerelerde yapıcı ilerlemek istiyoruz"*. <https://www.ihb.com.tr/haber-isvec-nato-konusunda-turkiye-ile-muzakerelerde-yapici-ilerlemek-istiyoruz-1068878/>. (Erişim Tarihi:29-06-2022).
- İnternet Haber. (t.y.). *PKK'nın öldürdüğü PKK'lıların listesi*. <https://www.internethaber.com/pkknin-oldurdugu-pkklilarin-listesi-foto-galerisi-1196230.htm>. (Erişim Tarihi:21-06-2022).
- Kurum, M. (2017). *Terörist Örgütlerin Güvenli Ortamları ve PKK*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Macias, A. ve Ellyatt, H. (2022, Haziran 22). *NATO chief says Sweden, Finland should join "as soon as possible"; Scholz aims to discuss "Marshall plan" for Ukraine* <https://www.cnn.com/2022/06/22/war-in-eastern-ukraine-is-the-toughest-spot-zelenskyy-says-tensions-rise-between-russia-and-nato-member-lithuania.html>. (Erişim Tarihi:25-06-2022).
- Milliyet. (2013, 13 Ocak). *PKK'nın iç infaz listesi Meclis'te*. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/pkknin-ic-infaz-listesi-mecliste-1654881>. (Erişim Tarihi:23-06-2022).
- Nesra. (2013, 28 Ocak). *PKK İnfazlar -7- Enver Ata*. <https://www.nesra.org/pkk-infazlar-7-enver-ata/>. (Erişim Tarihi:).
- Özcan, N. A. (1999). *PKK (Kürdistan İşçi Partisi) tarihi, ideolojisi ve yöntemi*. Avrasya Stratejik Araştırma Merkezi.
- Reuters. (2022, 20 Haziran). *Turkey says summit is not deadline for talks on Finland and Sweden's NATO bids*. <https://www.reuters.com/world/turkey-says-talks-finland-swedens-nato-bids-continue-summit-not-deadline-2022-06-20/>. (Erişim Tarihi:).
- Rudav. (2016, 24 Mayıs). *Kürdistan'ı İsveçli Kürtler yönetiyor*. <https://www.rudaw.net/turkish/world/2405201611>. (Erişim Tarihi:).
- Sarıkaya, B. S. (2020). *Kürt göçünden diasporaya: rotalar, aktörler ve uluslaşılık*. *International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS)*, 4(2), 115-136.
- Serxwebun. (1996, Haziran). *Serxwebun*. http://ontwikkel2.mvanlaar.net/Portals/0/adam/Blog%20App/in96l9Hh3U2wn-6A7G7K1A/File/serxwebun_174.pdf. (Erişim Tarihi:23-06-2022).
- Sputnik Türkiye. (2016, 18 Nisan). *PYD İsveç'te temsilcilik açtı*. (2016, 18 Nisan). *Sputnik Türkiye*. <https://tr.sputniknews.com/20160418/suriye-pyd-ypg-ofis-isvec-1022214671.html>. (Erişim Tarihi:28-06-2022).
- Sputnik Türkiye. (2019, 11 Ekim). *İsveç, AB'den Türkiye'ye silah ambargosu uygulamasını talep edecek*. <https://tr.sputniknews.com/20191011/isvec-abden-turkiye-ye-silah-ambargosu-uygulanmasini-talep-edecek-1040374032.html>. (Erişim Tarihi:28-06-2022).
- TGRT Haber. (2022, 20 Mayıs). *İsveç çarkı: İsveçli bakan Ann Linde terör örgütleri ile fotoğraflarını unuttu*. <https://www.tgrthaber.com.tr/dunya/isvecli-bakandan-teror-orgutu-pkk-aciklamasi-2828658>. (Erişim Tarihi:24-06-2022).
- Türkiye Gazetesi. (2021, 13 Aralık). *İsveç'ten PKK/YPG'ye 376 milyon dolar*. <https://m.turkiyegazetesi.com.tr/dunya/813254.aspx>. (Erişim Tarihi:26-06-2022).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı. (2022, 28 Haziran). *Cumhurbaşkanı Erdoğan, Finlandiya Cumhurbaşkanı, İsveç Başbakanı ve NATO Genel Sekreteri ile dördüncü görüşme gerçekleştirdi*. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/138542/cumhurbaskani-erdogan-finlandiya-cumhurbaskani-isvec-basbakani-ve-nato-genel-sekreteri-ile-dortlu-gorusme-gerceklestirdi>. (Erişim Tarihi:29-06-2022).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı. (2022, 28 Haziran). *Cumhurbaşkanı Erdoğan İspanya'da*. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/138538/cumhurbaskani-erdogan-istanbulda>. (Erişim Tarihi:29-06-2022).
- T.C. Cumhurbaşkanlığı. (2022, 28 Haziran). *"İsveç ve Finlandiya, NATO'ya üye olacaklarsa Türkiye'nin güvenlik endişelerini dikkate almak zorundalar"*. <https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/138533/-isvec-ve-finlandiya-nato-ya-uye-olacaklarsa-turkiye-nin-guvenlik-endiselerini-dikkate-almak-zorundalar->. (Erişim Tarihi:29-06-2022).
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (t.y.). <https://www.mfa.gov.tr/pkk.tr.mfa>. (Erişim Tarihi:23-06-2022).
- T.C. İçişleri Bakanlığı. (t.y.). *Terör arananlar*. <http://www.terorarananlar.pol.tr/>. (Erişim Tarihi:01-07-2022).
- Tuncer, M. (2022). *Turkey's Options for Finland and Sweden's NATO Membership Applications*. 11, 1579-1582. <https://doi.org/10.21275/SR22521111020>.
- Yılmaz, M. L., ve Tetik, Ü. (2020). *Ortadoğu'yu terörize eden PYD/PKK'nın seçilmiş AB ülkelerindeki finansman kaynakları*. *Liberal Düşünce Dergisi*, 25(97), 109-130. <https://doi.org/10.36484/liberal.688111>.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, E-posta:pinaryurt13@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1087-484x

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı, E-posta:busra.slymolcu@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3236-0193